FINANSSIALA

5.12.2022

Lahikainen Eeva

Eduskunnan talousvaliokunta

HE 218/2022 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain 13 §: n ja oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n muuttamisesta

Tarvetta korkokaton alentamiselle arvioitava maltilla

- On tärkeää, että ehdotetun korkokaton alentamisen vaikutuksista kerätään lisätietoja sekä odotetaan muiden ylivelkaantumisongelman hillitsemiseen tähtäävien sääntelyhankkeiden etenemistä. Vasta tällaisen, eri sääntelyhankkeiden kokonaisvaikutukset huomioivan analyysin jälkeen voidaan arvioida, onko korkokaton alentamiseen tarvetta.
- Takautuva, olemassa oleviin sopimussuhteisiin puuttuva lainsäädäntö on periaatteellisella tasolla huolestuttavaa.

Finanssiala ry:n (FA) näkemyksen mukaan suomalaisten ylivelkaantumista on tärkeää torjua moninaisin toimin. Kansalaisten talousosaamisen parantaminen on keskeisessä asemassa ylivelkaantumisongelman hoidossa, mutta tarvittaessa kuluttajien liialliseen velkaantumiseen ja sen hillitsemiseen on syytä puuttua myös tarkoituksenmukaisilla ja harkituilla lainsäädäntömuutoksilla.

FA kannattaa esimerkiksi hyvän luotonantotavan tarkentamista hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Mainitut tarkennukset ja niitä tehostava seuraamusmaksu mahdollistavat viranomaisille tehokkaan puuttumisen epäasiallisiksi arvioituihin kuluttajaluottojen markkinoinnin menettelytapoihin. Ehdotetut säännökset myös kohdentuvat siinä mielessä tarkoituksenmukaisesti, että merkittävimmät sääntelyn vaikutukset kohdistuvat kaikkien luotonantajien sijaan erityisesti sellaisiin toimijoihin, joiden menettelytavoissa on puutteita.

Hallitus ehdottaa myös voimassa olevan kuluttajaluottojen korkokaton alentamista nykyisestä 20 prosentista 15 prosenttiin. Samalla korkokatto sidottaisiin korkolaissa tarkoitettuun viitekorkoon, kuitenkin niin, että korko ei tällöinkään voi nousta yli 20 prosentin.

Ehdotetun korkokaton alentamisen tarkoituksena on pyrkiä vähentämään kuluttajien ylivelkaantumista rajoittamalla luotonantajien mahdollisuuksia harjoittaa luotonantoa nykyisenkaltaisella luottoriskitasolla. Esityksen vaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että hintasääntelyn tiukentaminen nykyisestään voi kuluttajien ylivelkaantumisen vähentämisen lisäksi johtaa myös luotonsaantimahdollisuuksien heikentymiseen tilanteissa, joissa asiakkaalla on tosiasialliset mahdollisuudet selviytyä veloistaan. Kuten hallituksen esityksen perustelujen vaikutusarvioissa on tuotu esille, tämä voi vaikeuttaa muun muassa tavanomaisten arjen hankintojen tekemistä luotolla. Vaikutus koskee erityisesti esimerkiksi sellaisia pienituloisia asiakkaita, jotka ovat voimassa olevan korkosääntelyn rajoissa arvioitu edelleen maksukykyisiksi.

Erityisen ongelmallista korkokattoa koskevan sääntelyn edelleen tiukentamisessa on se, että **voimassa olevaa pysyvää korkokattosääntelyä on käytännössä sovellettu vasta lyhyen aikaa**. Korkokattoa alennettiin pysyvästi edellisen kerran

syksyllä 2019, mutta keväällä 2020 alkaneen koronapandemian vuoksi sen vaikutuksista ei ole FA:n näkemyksen mukaan riittävästi tietoa ”talouden normaalitilanteessa”, jossa esimerkiksi koronarajoitukset eivät olisi vaikuttaneet kuluttajien kulutuskäyttäytymiseen.

Arvioitaessa tarvetta alentaa voimassa olevaa korkokattoa on myös tärkeää ottaa huomioon kuluttajaluotonantoon liittyvä muu sääntelykokonaisuus ja siihen lähivuosille kaavaillut muutokset. Esimerkiksi positiivisen luottotietorekisterin valmistelu on parhaillaan käynnissä ja kuluttajaluottojen osalta rekisteri on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2024. Lisäksi eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan valtiovarainministeriön valmistelema esitys kotitalouksien velkaantumista rajoittavasta lainsäädännöstä (HE 101/2022 vp), johon lukeutuu muun muassa ehdotus pienlainayhtiöiden saattamisesta Finanssivalvonnan valvontaan. Euroopan unionissa neuvosto ja parlamentti juuri päässeet alustavaan sopuun kulutusluottodirektiivin uudistamista koskevissa neuvotteluissa. Kaikilla mainituilla hankkeilla tähdätään osittain samojen, ylivelkaantumiseen liittyvien ongelmien ratkaisemiseen kuin ehdotetulla korkokaton pysyvällä alentamisellakin.

Edellä esitettyjen syiden vuoksi FA pitää tärkeänä, että korkokaton vuonna 2019 tapahtuneen alentamisen vaikutuksista kerätään vielä lisää tietoa ennen lainsäädäntömuutoksia. Ylivelkaantumisen hillitsemiseen tähtäävää lainsäädäntöä koskevan kokonaiskuvan muodostumisen varmistamiseksi on myös syytä odottaa muiden sääntelyhankkeiden etenemistä. Vasta tällaisen, eri sääntelyhankkeiden kokonaisvaikutukset huomioivan analyysin jälkeen voidaan kunnolla arvioida, onko voimassa olevaa korkokattoa tosiasiassa tarvetta alentaa nykyisestä.

Lisäksi FA toteaa, että tulevaisuudessa kuluttajien liiallista velkaantumista hillitsevien lainsäädäntötoimenpiteiden tai muiden välineiden tarpeellisuutta on arvioitava kattavasti ja koordinoidusti ottaen huomioon jo olemassa olevan että mahdollisen tulevan sääntelyn kokonaisvaikutukset.

Korkokaton pysyvää alentamista koskevan ehdotuksen lisäksi hallitus ehdottaa korkokaton ulottamista koskemaan myös ennen 1.9.2019 tehtyjä jatkuvaa luottoa koskevia sopimuksia siltä osin kuin näiden sopimusten nojalla tehdään uusia nostoja. Muutoksella pyritään kohtuullistamaan vanhojen mutta edelleen aktiivisina olevien jatkuvaa luottoa koskevien luottosopimusten hinnoittelua.

Sääntelymuutoksen tarve on FA:n näkemyksen mukaan kuluttajansuojanäkökulmasta ymmärrettävä. **Periaatteellisella tasolla sellainen lainsäädäntökehitys, jolla puututaan jo olemassa oleviin sopimussuhteisiin, on kuitenkin sekä oikeasuhtaisuuden että ennustettavuuden näkökulmasta huolestuttavaa**. On tärkeää, että finanssialan toimijat voivat luottaa lainsäädännön pysyvyyteen jo tehtyjen sopimusten osalta ja että samalla mahdollistetaan luotosta kertyvien tuottojen kattavan kulut koko sopimussuhteen ajan.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs